

REGU § 71 SM i Mathantverk Gotland 2028

Ärendenummer: RS 2026/1226

Regionalt utvecklingsutskotts beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande.

Jäv

Oscar Lindster (S) och Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör anmäler jäv och deltar inte i behandlingen av ärendet.

Sammanfattning

Gotland har i konkurrens med andra kommuner vunnit uttagningen som värdkommun för SM i Mathantverk 2028. Tävlingen utgör en nordisk plattform för kunskapsutveckling, marknadsföring och en intresseväckare för förädling. Tävlingen samlar 1500–2000 deltagare från hela värdekedjan i form av producenter, småskalig industri, handel, restauranger och intresserade konsumenter. För varje destination som får möjlighet att inneha värdskapet är SM i Mathantverk en investering i platsutveckling snarare än enbart ett evenemang.

Matbyrån Gotland och Gotland Convention Bureau har under 2025 och 2026 arbetat aktivt för att Gotland ska stå värd för SM i Mathantverk 2028. Tävlingsplatsen är ambulerande och det ställs höga logistik- och organisationskrav på arrangören. Arbetet har resulterat i att Gotland var en av tre slutkandidater i urvalsprocessen. I maj 2026 genomfördes ett avslutande pitchmöte, varefter slutgiltigt beslut fattades i juni där det meddelades att Gotland vunnit.

Grunden till ansökan om värdskap bottnar i fyra delar:

1. Effekterna av värdskapet innebär möjligheter för gotländska småskaliga livsmedelsproducenter att nå en större marknad och samtidigt stärka Gotlands kollektiva kunskap och attraktionskraft som mat- och livsmedelsregion.
2. SM i Mathantverks tävlingsarrangörer ställer höga krav på kringaktiviteter för att godkänna tävlingsplatsen. Detta kan uppfyllas då datumet sammanfaller med Gotland Taste Festival.
3. För Gotlands relativt låga förädlingsgrad av lokala livsmedel, skulle ett initiativ av denna karaktär stärka incitamenten för att långsiktigt höja livsmedelssektorns produktionsvärde och ökad bruttoregionprodukt, genom att värdeskapande processer i livsmedelskedjan sker på ön innan de ”exporteras” till fastlandet.
4. Knutpunkterna mellan styrkeområdena Mat- och livsmedel och Besöksnäring är tydliga. Dessa har utvecklingspotential att kunna medverka till

nya produkter, tjänster eller affärsmodeller. Genom SM i Mathantverk möjliggörs en lokal plattform för branschöverskridande kreativa och innovativa kommersialiserbara idéer.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att värskapet för SM i Mathantverk 2028 är strategiskt viktigt och relevant för Gotlands utveckling som mat- och livsmedelsregion och därför bör ses som mer än ett enskilt evenemang. Arrangemanget stärker Gotlands platsutveckling och näringsliv genom att skapa möjligheter för gotländska producenter att utveckla kunskap, nya produkter och marknader.

Gotland har en stark råvarubas och ett etablerat platsvarumärke kopplat till mat, måltid och besöksnäring. Samtidigt finns potential att öka förädlingsgraden av lokala livsmedel och därmed behålla en större del av värdeskapandet på ön. Detta bidrar till att stärka gotländska producenters utveckling och marknadsposition, men även till att stärka lokal och regional självförsörjningsförmåga.

Genom samordningen med Gotland Taste Festival skapas synergier mellan livsmedelssektorn, besöksnäringen, handeln och restaurangnäringen. Att arrangemanget genomförs i slutet av september bidrar även till ökad omsättning utanför högsäsong.

Sammantaget bedömer regionstyrelseförvaltningen att SM i Mathantverk 2028 kan stärka Gotlands position som mat- och livsmedelsregion, öka värdeskapandet i den lokala livsmedelskedjan och skapa mervärden för flera branscher. Effekterna bör följas upp utifrån både besökseffekter och långsiktiga resultat för näringslivet, såsom deltagande gotländska företag, nya affärskontakter, produktutveckling och kunskapshöjning.

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Arrangemanget utgör ingen konflikt med *de minimis*-stöd då det är en publik händelse.

2. Ekonomiskt perspektiv

Att öka produktionsvärdet inom gotländsk livsmedelsindustri har sedan flera år varit ett av målen i den regionala mat- och livsmedelsstrategin. Detta kan realiseras genom att en större del av råvarors förädlingsvärde stannar på ön när varorna "exporteras" till fastlandet. Genom att reseanledningar ökar under mellansäsong stärks den regionala ekonomin och medverkar till att inkomster sprids jämnare över året. När antalet besökare ökar så ökar också möjlig konverteringsgrad från besökare till inflyttare och därmed skatteunderlag.

3. Barnperspektiv

SM i Mathantverk kan bidra till att stärka barns och ungas intresse för mat, mathantverk och matens relation till hälsa genom att vara ett öppet forum för alla och även inkludera aktiviteter för de yngre i kringarrangemangen. Det finns också goda möjligheter till synergier med Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen som kunskapsplattform för aktiviteter om mat inom skola och fritidsverksamhet som kan drivas parallellt med tävlingen.

4. Jämställdhetsperspektiv

Mathantverk som verksamhet sänker trösklar för livsmedelsproduktion genom att kunna starta småskaligt för att sedan utvecklas och skala upp, vilket har bäring även på ett jämlikhetsperspektiv. Småskalig livsmedelsförädling är könsneutralt, men domineras enligt bland annat Tillväxtanalys av kvinnor som företagsledare. Däremot saknas de systemiska och regulativa orsaker som exempelvis lantbruket har, där företagen oftast är enskilda bolag och 80 procent av ägarna är män (Jordbruksverket, *Jordbruksföretag och företagare 2024*).

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

SM i Mathantverk sker i samband med Gotland Taste Festival, ett evenemang som äger rum över hela ön. Livsmedelsförädlare och småskaliga producenter är i första hand företag på landsbygderna.

6. Klimat och miljöperspektiv

SM i Mathantverk äger rum i slutet av september och medverkar därför till att utjämna det höga besöksstrycket på Gotland under högsäsong. Småskalig förädling har potential att stärka regional livsmedelsberedskap (SLU, *Lokal matförsörjning för ökad samhällsberedskap 2025*).

Ärendets behandling under mötet

Oscar Lindster (S) och Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör anmäler jäv och deltar inte i behandlingen av ärendet.

Ordförande föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att kompletteringar ska göras i underlag utifrån det regionala utvecklingsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på förslaget och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-07-07